

**BANKA
SLOVENIJE**
EVROSISTEM

Slovenska 35
1505 Ljubljana
Slovenija
Tel.: 01 47 19 000
Fax: 01 25 15 516

Združenje bank Slovenije

Dr. France Arhar
Direktor
Šubičeva ulica 2

1000 LJUBLJANA

Oznaka: 38.30-0329/16-HK

Datum: 3. 10. 2016

Spoštovani gospod dr. Arhar.

V prilogi vam pošiljamo odgovor na pismo ZBS v zvezi s problematiko poročanja izpostavljenosti do izbrisanih dolžnikov, ki ste jo izpostavili v pismu št. 218/16-KH z dne 15. 9. 2016.

Zavedajoč se razsežnosti nastale problematike in nejasnosti pravnih podlag, smo vprašanja bank še enkrat pazljivo proučili in kjer je bilo možno, upoštevali pripombe bank na že izdana pojasnila BS v zvezi s to tematiko. Posledično smo se odločili tudi podaljšati rok za dokončno ureditev poslovnih knjig.

V zvezi s tem pričakujemo, da bodo banke evidence v zvezi z izpostavljenostmi do izbrisanih poslovnih subjektov uredile v skladu s pravili iz priloženega gradiva do vzpostavitve sistema izmenjave informacij o zadolženosti poslovnih subjektov oziroma **najpozneje do poročanja po stanju na dan 31. januarja 2017**. Do takrat pa banke lahko poročajo v skladu s svojimi zmožnostmi.

Temu ustrezno bomo v prehodnem obdobju (začasno) popravili tudi kontrole pri sprejemu poročila BSIS tako, da bo mogoče v poročilo vključiti tudi izpostavljenosti do izbrisanih dolžnikov.

BANKA SLOVENIJE
EVROSISTEM
433

Lepo pozdravljeni.

Karmen Kunčič

Karmen Kunčič

Sistemski nadzor in regulativa

Damjana Igljč

Damjana Igljč

Priloga:

Odgovor na pismo ZBS, št. 218/16-KH z dne 15. 9. 2016

Odgovor na pismo ZBS, št. 218/16-KH z dne 15. 9. 2016 v zvezi s problematiko pri poročanju izpostavljenosti do izbranih dolžnikov

Vezano na problematiko v zvezi s poročanjem izpostavljenosti do izbranih dolžnikov v skladu s pismom Banke Slovenije št. 38.30-0279/16-HK, ki ste jo izpostavili v pismu št. 218/16-KH z dne 15. 9. 2016, vam sporočamo, da je bil osnovni namen posredovanega stališča BS opozoriti banke na nekatere pomanjkljivosti oziroma napake, ki lahko pomembno vplivajo na kvaliteto podatkov v CKR in posledično podatke o zadolženosti poslovnih subjektov, ki bodo po Zakonu o CKR vključeni v sistem izmenjave informacij o zadolženosti poslovnih subjektov.

V ta okvir prav gotovo sodijo tudi izpostavljenosti do poslovnih subjektov, ki so prenehali s poslovanjem po zaključku stečajnega postopka ali likvidacije, in izpostavljenosti do samostojnih podjetnikov, ki so bodisi že pokojni ali pa so prenehali s poslovanjem. Ti poslovni subjekti so posledično tudi izbrisani iz Poslovnega registra RS. Z namenom, da se analitične evidence za te izpostavljenosti v poslovnih knjigah uredijo, je BS postavila rok (30 dni), v katerem je potrebno te izpostavljenosti preknjižiti na pravne naslednike teh (izbranih) dolžnikov, ki so lahko tudi fizične osebe (v tem primeru se te izpostavljenosti začnejo poročati na ravni posameznega posla v sistem SISBON).

Na podlagi popisa primerov izbranih poslovnih subjektov, priloženih k vašemu pismu z dne 15. 9. 2016 pritrjujemo, da roka za izvedbo preknjižbe izpostavljenosti iz izbranega poslovnega subjekta na novega pravnega naslednika (poslovni subjekt ali fizična oseba) za vse našteje primere ni mogoče unificirano določiti (posledično je rok 30 dni za to preknjižbo v nekaterih primerih absolutno prekratek), ne moremo pa se povsem strinjati z navedbo, da je obvladljivost in transparentnost terjatev v postopkih večja, če so vodene na prvotnem dolžniku (do odplačila?), četudi je ta izbrisan iz poslovnega registra.

Menimo, da je osnovno vodilo pri urejanju analitičnih evidenc pravno-formalna podlaga (pogodbena določila, zakonski predpis...), ki daje banki pravico izterjati dolg do relevantnega pravnega naslednika izbranega dolžnika. Dokler banka na tej podlagi še nima pravne podlage za izterjavo dolga od pravnega naslednika, vodi izpostavljenost v poslovnih knjigah še do izbranega dolžnika. V trenutku, ko je pravni naslednik izbranega dolžnika dokončno znan (npr. dedič premoženja po umrlem samostojnem podjetniku), in je posledično banki pravno-formalno dana podlaga za izterjavo dolga od pravnega naslednika izbranega dolžnika oziroma v roku 30 dni po spremembi tega statusa/okolščin je potrebno izpostavljenost v poslovnih knjigah preknjižiti iz izbranega dolžnika na njegovega pravnega naslednika. V skrajnem primeru, kadar pravnega naslednika za **izbrani poslovni subjekt** ni, se zadevna izpostavljenost z vidika bonitetnega ocenjevanja obravnava kot izpostavljenost do poroka. Kadar v vlogi poroka za dani kredit poslovnemu subjektu nastopa fizična oseba, se takšna izpostavljenost v poročilu BSIS v agregatu poroča med izpostavljenostmi do fizičnih oseb. Medtem ko se zaradi obstoječe zakonske ureditve, po kateri porok ne more neposredno nastopati v vlogi kreditjemalca, ne da bi predhodno prišlo do sklenitve nove kreditne pogodbe, s katero porok ta prvotni dolg osnovnega dolžnika poplača, takšna izpostavljenost v SISBON še vedno poroča kot izpostavljenost do prvotnega dolžnika in fizična oseba še vedno kot porok.

Če pravnih naslednikov dolžnika ni oziroma jih ni mogoče identificirati ter posledično ni več podlage za izterjavo, je potrebno nastale terjatve iz poslov z izbranimi dolžniki odpisati.

V tej zvezi bi želeli posebej opozoriti na izpostavitve do izbranih dolžnikov, kjer se v vlogi pravnih naslednikov pojavi več pravnih naslednikov solidarno. Slednje bi bilo potrebno v poslovnih knjigah evidentirati kot skupno obveznost teh pravnih naslednikov in jo tako tudi poročati. Ker pa obstoječi sistem poročanja (v poročilu BSIS) trenutno tega še ne omogoča, se strinjamo s predlogom bank, da se takšne izpostavitve do razširitve poročevalskega sistema za potrebe poročanja AnaCredit v poročilu BSIS še poroča kot izpostavljenost do izbranega dolžnika.

Glede na predhodno zapisano bo BS ustrezno popravila kontrole pri sprejemu poročila BS1S tako, da bo mogoče v poročilo vključiti tudi izpostavljenosti do izbrisanih dolžnikov.

Takšna obravnava izpostavljenosti do izbrisanih dolžnikov se mora posledično odraziti tudi v vseh drugih poročilih BS (RAZ, FINREP, COREP ipd.), tudi pri internem poročanju za namen bonitetnega ocenjevanja dolžnikov in pri preverjanju kreditne sposobnosti pravnih naslednikov pri novem zadolževanju. Posledično neskladij iz tega naslova med poročili ni oziroma je potrebno v tem primeru v skladu s predhodno zapisanim pravilom poročila medsebojno uskladiti. Vsekakor pa ostaja prej omenjena razlika zaradi poročanja v SISBON.

Pričakujemo, da bodo banke evidence v poslovnih knjigah v zvezi z izpostavljenostmi do izbrisanih poslovnih subjektov uredile v skladu z zapisanim pravilom do vzpostavitve sistema izmenjave informacij o zadolženosti poslovnih subjektov oziroma **najpozneje do poročanja po stanju na dan 31. januarja 2017.**

Kar se tiče poročanja prejetih zavarovanj, ki se nanašajo na več finančnih sredstev oziroma zunajbilančnih obveznosti, ostaja v veljavi pravilo iz leta 2010, po katerem se ta zavarovanja, v kolikor za primer njihove unovčitve ni določen prioriteten vrstni red poplačljivosti, vrednost teh zavarovanj razdeli in poroča sorazmerno na posamezno finančno sredstvo oz. zunajbilančno obveznost. Na novo je bila zahteva po poročanju prejetih zavarovanj uvedena le na postavki A0417 – druga finančna sredstva. Ker se v to postavko poročajo tudi terjatve za nadomestila za izdane garancije, katerih nominalna vrednost in posledično pripadajoča zavarovanja se poročajo v postavki A0416, je potrebno prej omenjeno pravilo delitve zavarovanj upoštevati tudi v tem primeru, v kolikor so z zavarovanjem po pogodbi zavarovana tudi ta nadomestila. Iz razprave na seji Odbora za računovodstvo ZBS izhaja, da je poročanje zavarovanj za izdane garancije problematično le še pri eni banki, zato bomo poskušali ta problem s to banko urediti bilateralno.

Prilagamo tudi odgovore BS na vprašanja bank in pomisleke bank v zvezi z že objavljenimi odgovori BS (v prilogi obarvani rdeče).

VPRAŠANJA BANK:

- **Kako se poroča v primeru izbrisanih družb brez pravnih naslednikov, ki imajo več porokov fizičnih oseb, ne samo enega, niso pa zneskovno opredeljeni?**

Odgovor BS: Če ni v pogodbi določeno drugače in je dogovorjeno solidarno poroštvo, se izpostavljenost sorazmerno razdeli na vse poroke. Če je pravni posel sklenjen pod drugačnimi pogoji, pa se temu ustrezno prilagodi tudi poročanje.

Opomba Banke: Zakaj se izpostavljenost razdeli sorazmerno na vse poroke, če odgovarjajo nerazdelno za celoten dolg?

Primer: imamo tri poroke, ki skupaj odgovarjajo za plačilo 90.000 EUR, solidarno, nerazdelno. Po zgoraj napisanih navodilih BS naj bi Banka poročala pri vsakem poroku obveznost 30.000 EUR. Ali bi po prejemu plačila 1.200 EUR s strani poroka A, zmanjšala obveznost za prejeti znesek le-temu poroku, in bi mu poročala le še 28.800 EUR, ali bi morala Banka prejeto plačilo upoštevati na celotno terjatev ter znesek 90.000 EUR (kot je dejansko obveznost vsakega poroka posebej in se zmanjšuje za vsa plačila) zmanjšati za 1.200 EUR in ta znesek ponovno razdeliti sorazmerno med vse tri poroke tako, da bi poročala obveznost 29.600 EUR pri vsakem poroku. Namreč, v kolikor bi Banka poročala zmanjšanje obveznosti le pri enem poroku, bi le-ta lahko svojo poročano obveznost poravnal v celoti v primeru plačila 30.000 EUR, po kreditni pogodbi pa bi bil dolžan plačati, oziroma bi bila Banka od njega upravičena zahtevati, še plačilo 60.000 EUR. Poročanje

na tak način bi torej bilo povsem nepravilno. Bolj pravilno bi bilo poročanje po drugi zgoraj navedeni možnosti, vprašanje pa je, ali je tako poročanje izvedljivo za Banke.

Iz primera je tudi razvidno, da v takšnem primeru poročanje o zadolženosti ne ustreza dejanski zadolženosti poroka, kar je tudi v nasprotju z določili v predlogu zakona, ki določa, da se za poroka poroča obveznost kreditojemalca za katero je dano poroštvo.

Odgovor BS na opombo banke: V obstoječem sistemu poročanja ni mogoče izpostavljenost poročati do več dolžnikov hkrati, zato smo z zapisanim stališčem glede sorazmerne razdelitve izpostavljenosti na dolžnike, ki odgovarjajo solidarno, poskušali najti ustrezno rešitev za namen poročanja. Slednje je potrebno v poslovnih knjigah evidentirati kot skupno obveznost teh pravnih naslednikov, zato se v primeru solidarnega dolga z bankami strinjamo, da do razširitve poročevalskega sistema za potrebe poročanja AnaCredit v poročilu BS1S, banke takšne primere še poročajo kot izpostavljenost do izbrisane dolžnika.

- **Kako se poroča v primeru izbranih družb brez pravnih naslednikov, kjer ni porokov temveč samo zastavitelj, ki odgovarja zgolj s premoženjem?**

Odgovor BS: V primeru, da po izbrisu družbe ne obstajajo drugi pravni temelji za izterjavo obveznosti, se izpostavljenost evidentira kot izpostavljenost do zastavitelja.

Opomba Banke: Zastavitelj odgovarja izključno z zastavljenim premoženjem. To ni njegova obveznost temveč »obveznost premoženja« Zastavitelj je zgolj realni dolžnik. V Sisbon se do sedaj tega ni poročalo.

Odgovor BS na opombo banke: Z opombo se strinjamo. Banka naj v tem primeru izpostavljenost do unovčenja zavarovanja oziroma odplačila vodi še na izbrisnem dolžniku.

- **Kako se poroča v primeru izbranih družb, kjer je več pravnih naslednikov? Ali se deli na toliko novih pogodb kolikor je naslednikov, ali...?**

Odgovor BS: Če ob izbrisu družbe ni drugače dogovorjeno (npr. prevzem po različnih deležih), se izpostavljenost sorazmerno razdeli na vse pravne naslednike. Za poročanje je torej odločilno, kako so bila od izbrisu urejena pravna razmerja med pravnimi nasledniki.

Opomba Banke: Kadar gre za pogodbeno urejena pravna razmerja med pravnimi nasledniki, poročanje ni problematično. Problematično bi lahko bilo v primeru, ko pride do pravnega nasledstva po zakonu.

Primer: ZGD-1 v 100. členu pravi, da so za obveznosti družbe z neomejeno odgovornostjo upnikom subsidiarno odgovorni vsi družbeniki, pri čemer je njihova obveznost solidarna in drugačen dogovor družbenikov proti tretjim osebam nima pravnega učinka. Ob izbrisu družbe z neomejeno odgovornostjo pride do prevzema obveznosti s strani družbenikov, po zakonu. Enako velja za prenehanje družbe po skrajšanem postopku.

Pri tem se ponovno pojavi dilema poročanja, ki je enaka dilemi iz prvega primera (solidarna poročanja).

Odgovor BS na opombo banke: Kot predhodno že zapisano, v obstoječem sistemu poročanja ni mogoče izpostavljenost poročati do več dolžnikov hkrati, zato smo z zapisanim stališčem glede sorazmerne razdelitve izpostavljenosti na dolžnike, ki odgovarjajo solidarno, poskušali najti ustrezno rešitev za namen poročanja. Slednje je potrebno v poslovnih knjigah evidentirati kot skupno obveznost teh pravnih naslednikov, zato se v primeru solidarnega dolga z bankami strinjamo, da do razširitve poročevalskega sistema za potrebe poročanja AnaCredit v poročilu BS1S, banke takšne primere še poročajo kot izpostavljenost do izbrisane dolžnika.

- **Kako se poroča v primeru smrti fizične osebe, ki je kreditojemalec, dokler dediči niso znani ter v primeru, ko zapuščina zaradi neobstoja dedičev (ali v kolikor dediči zapuščine ne želijo sprejeti) preide na Republiko Slovenijo? Seveda ob predpostavki, da pogodbe o prevzemu dolga ni mogoče skleniti z nikomer.**

Odgovor BS: Dokler dediči niso znani, se izpostavljenost poroča še do izbrisanega samostojnega podjetnika. Ko zapuščina preide na RS, se tudi izpostavljenost preknjiži na RS.

- **Prosimo za pojasnitev dileme poročanja novega položaja posamezne pogodbene stranke v sistemu SIBON – predvsem v primeru, če se namesto izbrisanega dolžnika kot novega nosilca posla vpiše poroka, ki pa ni pravni naslednik, pomeni takšen prenos terjatve tudi spremembo poročanja v SISBON za novega imetnika posla. V tem primeru bo pri poroku vidna obveznost, kot dolžnika, ki je prej ni bilo. Potrebno je skleniti aneks s porokom glede prevzema, vendar to ni vedno mogoče, včasih pa celo po zakonu ni dovoljeno (kadar je npr. porok v osebnem stečajju in ima omejeno poslovno sposobnost).**

Odgovor BS: S porokom ni potrebno sklepati nobenega aneksa, saj se porok že v osnovni pogodbi zaveže, da bo v primeru nezmožnosti odplačevanja dolga obveznost poravnal namesto dolžnika. V takšnem primeru, ko ni nobenega drugega pravnega naslednika, se porok-fizična oseba v SISBON še vedno poroča kot porok. V kolikor pa se takšen aneks sklene, se v SISBON zadevna fizična oseba obravnava kot kreditojemalec (in ne več kot porok).

- **Kako postopati v primeru, da zgornji prenosi niso rešeni v okviru enega meseca, saj nam bo matično številko izbrisanega podjetja zavrnilo?**

***Odgovor BS:** Kot že navedeno, poročanje sledi (novim) pravnim razmerjem. Kako in kdaj banka lahko terja poroka (poleg, namesto dolžnika) je odvisno od vsakega posameznega posla, zato vam svetujemo, da se glede načina prenosa, prevzema dolga s strani poroka posvetujete s pravno službo. Ne glede na navedeno pa vas prosimo, v kolikor se banka v tem oziru pri implementaciji navodila o poročanju MFI, v skladu s katerim se zahteva prvo poročanje po stanju na dan 30. 9. 2016, sooča s pomembnimi težavami, da nam posredujete natančnejšo obrazložitev v zvezi z nastalo problematiko.*

Opomba Banke: Kjer so sklenjeni aneksi ali pogodbe o prevzemu dolga stvar ni problematična. Problematične so situacije, kjer takšnih aneksov oz. pogodb ni. V situacijah, ko tako ali tako poteka izterjava zoper poroke, je sklepanje pogodb o prevzemu dolga ali aneksov nesmiselno. Porokov oz. drugih strank tudi ni mogoče prisiliti k sklenitvi takšnih pogodb. V teh primerih bi bilo vodenje poroka kot kreditojemalca neutemeljeno in se ga kot takega tudi ne more poročati v SISBON.

V primeru smrti samostojnega podjetnika ali fizične osebe pravni nasledniki ne bodo znani do pravnomočnega zaključka zapuščinskega postopka. V praksi se to nikoli ne zgodi v enem mesecu po smrti.

Odgovor BS: Dokler dediči niso znani, se izpostavljenost poroča še do izbrisanega samostojnega podjetnika. Glejte tudi odgovor na prejšnje vprašanje.

- **Prosimo za navodila, kako ravnati v primeru, ko banka med izpostavljenostmi izkazuje neunovčeno garancijo na prvi poziv, ki je bila izdana po nalogu komitenta, ki je sedaj izbrisan. Banka v tem primeru nima nasprotne stranke, na katero bi preknjižila potencialno obveznost.**

Odgovor BS: V tej zvezi bi potrebovali natančnejšo obrazložitev primera. Predvidevamo, da gre potencialno obveznost po storitveni garanciji, dolžnik po tej garanciji pa je bil izbrisan po zaključku stečajnega postopka. V tem primeru po vsebini praktično ne gre več za garancijo, ampak banka dolg

po garanciji neposredno prevzame nase. Če bo na tej podlagi prišlo do unovčenja garancije, bo morala banka terjatev na tej podlagi neposredno odpisati. Zato naj banka takšno izpostavljenost (do zapadlosti) še naprej poroča kot izpostavljenost do izbrisane dolžnika.

- Zastavlja se vprašanje, kako ravnati v primeru, da imamo terjatev do izbrisane pravne osebe iz naslova izdane garancije, ki je zavarovana z depozitom. Fizična oseba, ki je pravni naslednik, ne more biti prevzemnik terjatve iz naslova garancije. Kako v takem primeru postopati v smislu izbranih oseb, če gledamo terjatev in hkrati obveznost (garancija zavarovana z depozitom).

Odgovor BS: Rešitev je podobna kot v odgovoru na prejšnje vprašanje. Razlika je le v tem, da se terjatev iz unovčenega dela garancije v znesku zavarovanja z depozitom ne odpiše, ampak se terjatev v tem delu pokrije iz depozita.

- V zvezi z zahtevo, da se za kreditni register poroča vse, kar je v zamudi večji od 90 dni, v kategoriji nedonosnih izpostavljenosti lahko pride do težave pri listi izjem (PE9). Banke v primeru lokalne oziroma centralne ravni države, kjer Banka poroča tri komitente kot donosne izpostavljenosti z zamudo nad 90 dni, ki so opredeljeni kot donosni ('performing'), saj so na listi izjem. Vsi statusi PE/NPE za kategorijo »non retail« se določajo na nivoju komitenta. Lista izjem in metodologija sta bili pregledani s strani revizorjev in Banke Slovenije. V primeru spremembe teh statusov za namen kreditnega registra bi se podatki razhajali z metodologijo Banke in eksternim poročanjem Finrep. Glede na to, da je bila metodologija določanja NPE s strani Banke Slovenije pregledana, posebej tudi lista izjem in na njo ni bilo pripomb, predlagamo, da se komitenti na listi izjem lahko poročajo kot PE tudi za namen kreditnega registra ne glede na to, da zamujajo s poravnavanjem obveznosti nad 90 dni (ob tem opozarjamo, da se na listi izjem seveda lahko znajdejo tudi drugi komitenti, ne zgolj nujno lokalne in centralne ravni države).

Odgovor BS: Gre za bilateralno vprašanje, ki ga je potrebno rešiti izključno v sodelovanju z banko, zato naj se banka v zvezi s to zadevo obrne neposredno na BS.

- V Banki vodimo finančno sredstvo na posamezni pogodbi, vendar ne delimo zavarovanja na posamezne postavke, ki sestavljajo finančno sredstvo. Glede na to, da se za to vrsto posla zapisujejo zneski po pogodbi v 2 različni postavki predlagamo, da vrednost zavarovanja zabeležimo samo na eni postavki (A0416), na drugi postavki (A0417) pa se terjatev po šifrantu 25 označi s šifro 01 (terjatev/obveznost ni zavarovana). V nasprotnem primeru bi na poročilu BS1S morali vrednost zavarovanja umetno deliti na več delov, saj na tak način ne vodimo evidenc v poslovnih knjigah (op: to vprašanje je Banka že poslala na Banko Slovenije 06.09.2016, vendar še ni prejela odgovora).

Odgovor BS: Obstoječi poročevalski sistem trenutno ne omogoča drugačne rešitve, kot da se zavarovanje sorazmerno razdeli na posamezne izpostavljenosti, na katere se nanaša, zato je ta rešitev predvidena tudi v primeru poročanja zavarovanj na terjatve za nadomestila iz garancijskega poslovanja in nominalno vrednost izdane garancije, na katero se nadomestilo nanaša.

- Zanima nas, ali se prenos kredita na solidarnega poroka in s tem obveznost plačevanja kredita solidarnega poroka (po novem 'kreditojemalca') zaradi izbrisa pravne osebe smatra kot unovčitev zavarovanja, kar je pogoj za uvrstitev kredita med restrukturirane terjatve?

Odgovor BS: Poplačilo terjatve iz unovčenja zavarovanja samo po sebi še ne sodi v okvir definicije restrukturiranja. O restrukturiranju govorimo takrat, kadar je poleg tega prisoten tudi ukrep spreminjanja pogojev odplačevanja preostalega dela dolga v korist dolžnika.

- Predstavljen je primer s.p.-ja, ki je umrl, več kot 8 let pa poteka pravdni postopek glede dedovanja. Gre za dva dediča. Ko bo postopek dedovanja zaključen in si bosta npr. dediča razdelila dolg do banke, bi banka na osnovi pravnomočnega sklepa verjetno vzpostavila terjatev na obeh dedičih. Kako naj banka vodi terjatev do izdaje pravnomočnega sklepa?

Odgovor BS: Dokler dediči (po pravnomočnem sklepu sodišča) niso znani, se izpostavljenost poroča še do izbrisanega samostojnega podjetnika.

PODROBNEJŠE UTEMELJITVE PROBLEMATIČNOSTI OZ. NEURESNIČLJIVOSTI ZAHTEVE:

V bankah iz več razlogov ne morejo zagotoviti zahtevanega 1-mesečnega roka, npr.:

- v določenih primerih je nemogoče ugotoviti pravnega naslednika (dodatno razdelano spodaj),
- dejanski roki so precej daljši od enega meseca in jih je tudi težko napovedati – npr.: nakup zastavljene nepremičnine v izvršilnem postopku, zastavitelj se pritoži, višje sodišče po več mesecih še ni odločilo, denar je na prehodnem računu države...,
- pri ugotavljanju pravnega nasledstva se potencialni dediči v enem mesecu ne izjasnijo, ali bodo prevzeli dolg,
- kadar je v ozadju stvarnopravni spor, izpodbojna tožba, izpodbijanje pravnega posla itd.

Pri pravnih osebah ni mogoče vedno najti pravnega naslednika oz. le-ta v določenih primerih sploh ne obstaja, poleg tega pa je treba poudariti, da je tudi pravno gledano napačno obravnavati npr. poroka oz. zastavitelja kot glavnega dolžnika.

Pri izbrisu iz sodnega registra brez likvidacije ni univerzalnih pravnih naslednikov, katere bi lahko terjali oz. obravnavali kot glavnega dolžnika, lahko pa se pozneje najde premoženje nad katerim se izvede stečajni postopek. Osnovna terjatev v osnovi še vedno obstaja, morebitne tretje osebe (poroki, zastavitelji, ipd.) pa ne morejo biti obravnavane kot kreditojemalec oz. glavni dolžnik. V veljavi ostajajo tudi poročstva, hipoteke ipd. za osnovno terjatev, kar velja tudi za primer izbrisa zaradi končanja stečajnih postopkov.

V obeh navedenih primerih sicer ni mogoče neposredno preknjižiti terjatve na drugo osebo, je pa stanje terjatve pomembno za potrebe postopkov v zvezi s pozneje najdenim premoženjem, postopkov zoper poroke in zastavitelje. Poleg tega pa opozarjamo, da bi t.i. "preknjiževanje" terjatev na npr. poroke, pomenilo sporočanje napačnih podatkov v sistem - porok bi bil v le-temu označen kot glavni dolžnik - in posledično bi uporabniki sistema prevzemali o teh osebah napačne podatke.

Dodatni primeri, kjer banke pričakujejo težave:

Stranka je izbrisana iz Poslovnega registra RS, stečajni postopek pa še ni končan. V takem primeru je nemogoče izvesti preknjižbo na pravne naslednike.

Stečajni postopek nad premoženjem izbrisane pravne osebe obstaja kot možni pravni postopek, v takem primeru ni mogoče prenesti na drugega dolžnika.

V kolikor je terjatev zavarovana izključno z zastavno pravico na premoženju zastavitelja in zastavitelj ni hkrati tudi porok, torej ni sodolžnik, terjatev se vedno vodi do izbrisane dolžnika.

Zavarovanje terjatve s strani več zavarovateljev

- proporcionalna delitev terjatve na vse tiste, od katerih izterjujemo, kar ni skladno s postopki izterjave,
- preknjižba le na tistega, od katerega pričakujemo največji priliv, ostali še vedno evidentirani kot poroki,
- ostane na ukinjeni pravni osebi, ki pa se ji doda nek poseben status, ki označuje ukinjeno pravno osebo.

V zvezi z navedenim so potekala posvetovanja s pravno ter računovodsko službo v Banki. Skupna ugotovitev je, da so terjatve najbolj obvladljive in transparentne, če jih Banka vodi na izbrisnem dolžniku.

Splošni problem, ko je zavarovatelj fizična oseba (ena ali več)

Tu banke vidijo problem pravnega poročanja ECB v primeru preknjižbe in vodenja terjatve do fizične osebe. ECB poročanje na področju do fizičnih oseb omogoča samo dva namena (stanovanjski in potrošniški kredit), kamor pa predmetnih terjatev ne moremo uvrstiti. Poraja se vprašanje, kakšen namen bi lahko pripisali v primeru, ko gre za investicijski kredit. Obstoji tudi problem, da ni možno identificirati novega dolžnika (kot že omenjeno zgoraj), na primer: Banka v stečajnem postopku prevzame terjatev do pokojnega direktorja in jo na podlagi pravnomočne sodbe prijavi v zapuščinski postopek, ki pa še ni zaključen (ugotovljena mora biti zapuščina in določeni dediči, ki zapuščino tudi prevzamejo).

Problem preknjižbe s pravnega vidika

Problemi s pravnega vidika: Porok ni dolžnik, temveč se upniku zavezuje poravnati zapadlo obveznost dolžnika, če slednji tega ne bi storil. Porok se zaveže poravnati tuj dolg in stopi v zavezo poleg dolžnika. Poroštvena obveznost v smislu razmerja med upnikom in porokom je identična, ne glede na to, ali je dolžnik še vpisan v sodni register ali je izbrisan iz sodnega registra zaradi zaključenega stečajnega postopka. V skladu z določbami Obligacijskega zakonika porok odgovarja upniku za ves znesek obveznosti, kljub zmanjšanju obveznosti dolžnika v stečajnem postopku. Tudi zastavitelj ni dolžnik, temveč ima upnik le pravico, da se zaradi neplačila zavarovane terjatve ob njeni zapadlosti poplača iz vrednosti zastavljenega predmeta. Dodaten problem je tudi na koga voditi neplačano terjatev v primeru, da je dolžnik izbrisan iz sodnega registra brez likvidacije in se uvede stečajni postopek nad premoženjem izbrisane pravne osebe.

Obstaja tveganje, da bo s preknjižbo terjatev na "nove dolžnike" ugotavljanje povezav z vidika pravnih postopkov izterjave oteženo

Z direktno preknjižbo terjatev na druge »dolžnike« bo prišlo do neskladja, ker se bo knjižba nanašala na drugega »dolžnika«, dokumentacija (oz. del nje) za sodno izterjavo pa na osnovnega dolžnika, saj so iz te izpeljane obveznosti drugih »dolžnikov«. V kolikor je terjatev zavarovana izključno z zastavno pravico na premoženju zastavitelja in zastavitelj ni hkrati tudi porok, torej ni sodolžnik, saj zastavitelj jamči le z zastavljenim premoženjem, so lahko v sodnem postopku problem listine, ki jih predložimo kot dokaz in sicer obračuni obresti, obračuni nadomestil, popisni list, ki bi zaradi preknjižbe glasili na zastavitelja.

S tako imenovanimi preknjiževanji banke izgubijo vso zgodovino posla, spremenijo se obstoječa zavarovanja. To bi povzročilo nepravilnosti pri obstoječih poročanjih, projektih, vseh nadaljnjih poročilih. Nastopi tudi problem pri izdelavi izpiskov iz kartice komitenta (niso več enaki kot pogodbeni dokumentacija). Kaj to pomeni za nadaljnjo unovčevanje terjatev pred sodišči oz. v stečajnih postopkih? Bojimo se, da bodo predlogi za izvršbo zavrnjeni oz. terjatve prerekanе.

Izbrisi iz poslovnega registra nastanejo tudi kot posledica dejstva, da družba na sedežu ne opravlja več svoje dejavnosti, da družba ne predloži poslovnih rezultatov,... Upniki imajo v tem primeru možnost, da posredujejo ugovor zoper izbris v roku 2 mesecev z obrazložitvijo, da obstajajo terjatve in po možnosti tudi premoženje (kar sicer po zakonu ni ugovorni razlog, vendar v praksi sodišča to upoštevajo). Upniki se v preteklosti niso pritoževali, zato so bili izbrisi realizirani. Kasneje pa upnik ugotovi, da ima nad premoženjem izbrisane pravne osebe sklenjeno npr. hipoteko.

V Banki smo imeli primer, ko je bila pravna oseba dokončno izbrisana (v AJ PES ni več imela matične številke), banka pa je imela vpisano hipoteko, vendar se v postopku izbrisa ni pravočasno pritožila, ampak je to ugotovila kasneje in predlagala stečaj nad premoženjem izbrisane pravne osebe. Zaradi tega je bil oklican stečajni postopek nad premoženjem izbrisane pravne osebe. Tu je imela banka »srečo«, saj je razpolagala z ustreznimi zastavno listino.

Tu bi želeli opozoriti na dejstvo, da je matična številka zabeležena tudi v zemljiški knjigi (v nadaljevanju ZK). Če pride do izbrisa matične številke na pravni osebi in določitve pravnega naslednika, se postavi vprašanje, kako se to spremeni v ZK.

Drugi primer so pravne osebe, kjer ima banka terjatev zavarovano s poroštvo, zastaviteljstvom. To običajno niso pravni nasledniki osnovnega dolžnika. Odpis preostanka dolga se ne izvede do takrat,

dokler izterjujemo poroke in zastavitelje. Zato govoriti o takojšnjem odpisu izbrisane pravne osebe ni smotno.

Zastavlja se tudi vprašanje (pravzaprav pravno), kako zagotoviti ustrezno knjigovodsko listino za pravne postopke v primerih, da dolg obstaja, matična številka pa je spremenjena. Banka bi morala razpolagati z vsemi verigami listin, ki izkazujejo prejšnjo matično številko, pri čemer ni nujno, da banka te listine ima.

Zasebniki (npr. samostojni podjetniki) – fizična oseba in s.p. imata isto davčno številko, medtem ko ima s.p. tudi matično številko. Z oklicem osebnega stečaja se matična številka samostojnega podjetnika ukine. Premoženje s.p. kot tudi fizične osebe se v okviru osebnega stečaja prodaja (postopki trajajo več let). Banka čaka poplačilo iz naslova stečaja. Tu ni pravnega naslednika oz. je pravni naslednik fizična oseba, ki pa ima v banki samo EMŠO.

